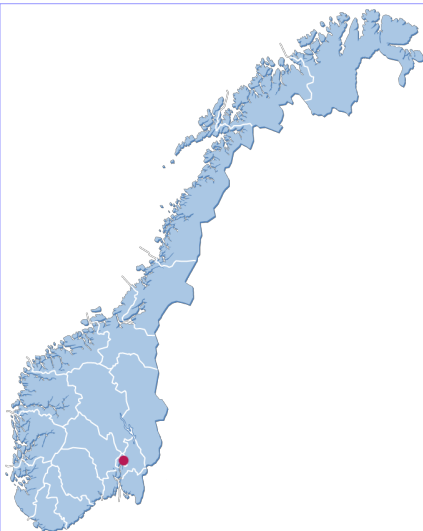
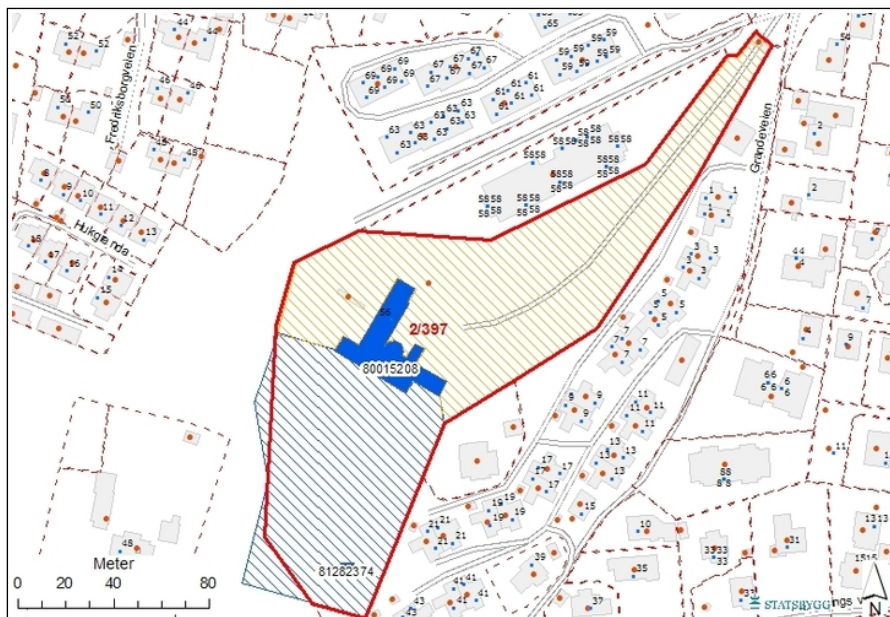

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Oslo
Kommune:	301/Oslo kommune
Opprinnelig funksjon:	Bolig
Nåværende funksjon:	Museum/forskning
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	2

Situasjonskart Villa Grande med fredningsområde (blå skravur) og område regulert til bevaring (gul skravur). Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
12296	LYSTHUSET		Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	81282374	2/397
1914	VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET	1917	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	80015208	2/397

Vern kompleks

Formål:	Formålet med fredningen av Villa Grande er å bevare et anlegg som kan bidra til å belyse de mørkere sidene av historien. De krigshistoriske og personhistoriske aspektene er like viktige som selve arkitekturen.
Begrunnelse:	Villa Grande er fredet 13.01.2005 etter forskrift med hjemmel i lov av 9.juni 1978 om kulturminner § 22 a jf. § 15. Hageanlegget sør for hovedbygningen er inkludert i fredningsvedtaket.
Omfang:	Hele eiendommen er regulert til spesialområde bevaring (15.12.2006). Fredning omfatter hovedbygningens eksteriør og deler av interiøret med tilhørende hageanlegg og lysthus med dennes eksteriør og interiør. I tillegg er hele eiendommen underlagt vern gjennom regulering til bevaring. Se uteområder merket med skravur i kart.

Beskrivelse kulturmiljø

Eiendommen ligger på Bygdøy utenfor Oslo i et strøk med større villaer på forholdsvis store tomter. Den er på ca. 16 mål og består av et større hageanlegg, allé, stenportal og tre bygninger: Hovedbygning, lysthus og internat.

Anlegget markerer seg i omgivelsene, både i størrelse og arkitektur. Hovedbygningen ligger på en forhøyning i landskapet, hevet over omkringliggende villabebyggelse og tårnet er synlig på lang avstand. Fra tårnet er det vidt utsyn over Oslofjorden. I sørrenden av tomten er det en bratt skråning ned mot friluftsområdet Huk og sjøen. Adkomsten til anlegget er via stenportalen og opp alléen til hovedbygningens nordøstvendte forplass. Hageanlegget ligger på andre siden av hovedbygningen, mot sørvest. Det var opprinnelig fint bearbeidet med gressplen m/ singel- eller helleganger, prydbusker og trær, vannliljedam og lysthus. Alt er fortsatt intakt, men lider av manglende vedlikehold over lengre tid. Anlegget var opprinnelig planlagt som bolig for industriereier Sam. Eyde.

Internatbygningen er ikke en del av det opprinnelige anlegget, men bygget på 1960-tallet mens Statens utdanningscenter for helsepersonell disponerte eiendommen. Eiendommen er omdisponert til å huse Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge (HL-senteret). Arbeid med fredning etter § 22.a påbegynt.

Eiendomshistorikk

Omkring 1860 besto eiendommen av to villaer, Grande og Rütli. Sam Eyde kjøpte tomten i 1917, og boligen han skulle bygge på den etter arkitektene Morgenstjerne og Eides tegninger var en typisk jobbetidsvilla. Bygningen ble imidlertid ikke satt opp før i 1921, da hadde skipsreder Østervold overtatt tomten, og med hjelp fra arkitekt J. Z. M. Kielland sto råbygget ferdig. Samme år overtok Aker kommune eiendommen, men solgte den til skipsreder Wilhelmsen i 1926, som eide den frem til 1928. Da overtok staten, og planen var at bygningen skulle huse Meteorologisk Institutt, men heller ikke dette ble realisert. Vaktmesterboligen er den eneste delen som ble innredet, og ikke før i 1941, når Quisling overtok, ble resten av villaen innredet. Arkitektene Essendrop og Egeberg ledet arbeidene.

Under 2. verdenskrig ble eiendommen utvidet ved at staten kjøpte områdene som tidligere var eid av Aker kommune. Samtidig eksproprieres nabotomtene, og når eiendommen er på sitt største omfatter den Hukstranden, tre-fire villaer, låve og fjøs med kuer og høns.

I tiden rett etter 2. Verdenskrig disponeres Villa Grande av de allierte styrkene, først og fremst av engelskmenn. Fra 1945 til 1948 fungerer den som fransk ambassade, før den blir sykehjem for Oslo kommune fra 1948 til 1962. Deretter flytter Statens utdanningscenter for helsepersonell inn, og blir der til 1998. På 1960-tallet får de bruk for et internat for sine studenter, og første del av dette ferdigstilles i 1964. Resten fullføres 1970.

I 1998 ble det nok en gang vurdert å selge eiendommen. Istedet vedtok Stortinget i 1999 at den skal tas i bruk som Holocaust-senter. Dette er nå realisert.

Riksantikvaren varslet i 2001 fredning av hovedbygningen, lysthuset og hagenalegget mot sør. Fredningsvedtaket ble fattet 3.1.2005. Begrunnelsen for fredningen er hovedsaklig eiendommens krigs- og personalhistoriske aspekt.

I 2001 igangsatte Statsbygg arbeidet med omregulering av eiendommen. reguleringsvedtaket ble fattet 14.4.2004 og størsteparten av eiendommen ble regulert til spesialområde bevaring - også portanlegget, alléen og forplassen, som ikke inngår i fredningen. Hele eiendommen er regulert til spesialområde bevaring.

Verneverdige bygg

Byggnr: 12296
GAB nr: 81282374
Navn: LYSTHUSET
Oppført:

Byggnr: 1914
GAB nr: 80015208
Navn: VILLA GRANDE -
HOVEDBYGGET
Oppført: 1917

Utomhusanlegg

Elementnr: 01

Elementnavn: Porthuset

Beskrivelse: Porthus/porta ved inngangen til eiendommen. Var tidligere del av en mur som ble revet etter 2. verdenskrig. Porthuset er i samme materialer som hovedbygningen, granitt og betong.

Elementnr: 02

Elementnavn: Alleé

Beskrivelse: Alléen strekker seg fra porthuset opp til hovedbygningen og bidrar til å gjøre adkomsten storslagen.

Elementnr: 03

Elementnavn: Hageanlegg mot sør-vest

Beskrivelse: Hageanlegg på "baksiden" av hovedbygningen - i forhold til hovedinngangen. Hageanlegget består blant annet av:

- En stor gressplen med ganger av skiferheller i et mønster som til dels gjenspeiler fasadens symmetri
- En buet tuijehekk for enden gressplenen
- Et basseng/andedam
- Lysthus
- Forstøtningsmurer
- Gangveier
- ulike trær, busker og stauder.

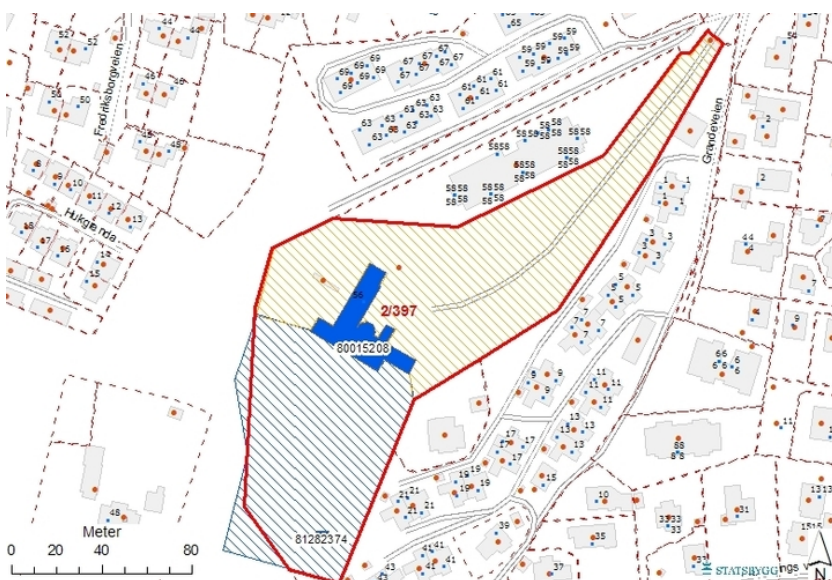
Hageanlegget er i 2004 ganske overgrodd, men HL-senteret har planer om istandsetting.

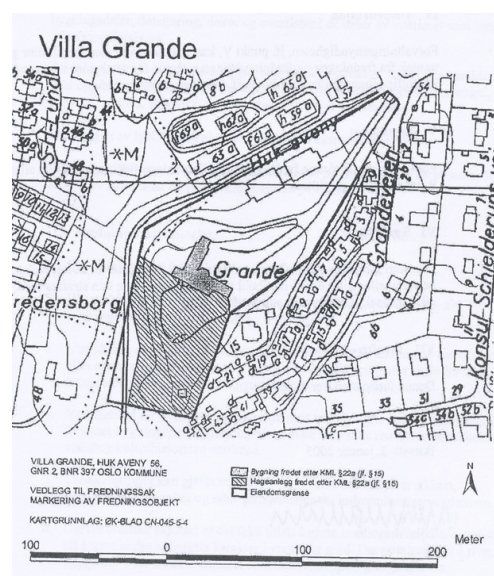
Elementnr: 04

Elementnavn: Basseng/Andedam

Beskrivelse: En del av hageanlegget mot sør-vest. Bilder fra Quislings tid på Gimle viser at det hadde vannliljer, ender og store stenurner langs kanten. Bassenget er støpt i betong og belagt med heller.

Situasjonskart Villa Grande med fredningsområde (blå skravur) og område regulert til bevaring (gul skravur). Opphavsrett: Statsbygg.

Kart over fredningsområde. Opphavsrett: Riksantikvaren.

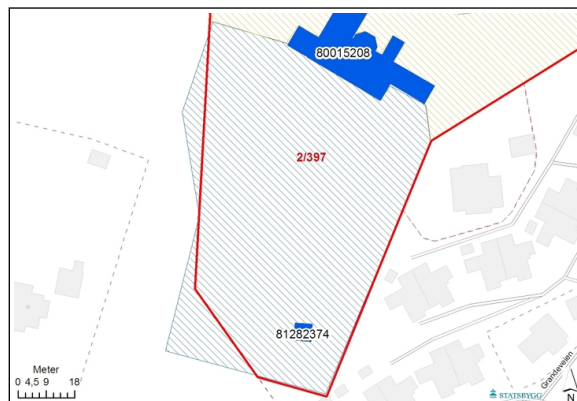
Sett fra syd Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 12296 LYSTHUSET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81282374
Gnr/bnr:	2/397
Oppført:	
Byggherre:	
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	Lysthus/paviljong
Regulering:	Regulert: Reguleringsbestemmelser for Huk Aveny 56, 15.12.2006: Området er regulert til Spesialområde-bevaring. Offentlig bygning/allmennyttig formål. Eksisterende bygninger (hovedbygg, lysthus og portbygning) og andre elementer i bygningsmiljøet tillates ikke revet eller fjernet.
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a ... Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Utsnitt situasjonskart med omfang utomhusfredning.
Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Lysthuset illuderer 1700-tallets arkitektur, og Quisling skal ikke ha gjort noen endringer av det. Lysthuset er i pusset tegl med pyramideformet tegltak og har buede, smårutene vinduer. Interiøret har trebrystning med fyllinger. I hjørnene er det innbygget skap i brystningen. Rundt vinduene og i det skrå feltet som danner overgangen mellom tak og vegger, er det gipsrelieffer.

Bygningshistorikk

1941 Det er usikkert når lysthuset ble oppført, men en antar det ble satt opp i Quislings tid, altså omkring 1941.

Vern

Formål:	Fredningen skal sikre både bygningen og de kulturhistoriske verdiene knyttet til Villa Grande.
Begrunnelse:	Villa Grande med hageanlegg og lysthus er fredet 13. januar 2005 etter forskrift med hjemmel i lov av 9.juni 1978 om kulturminner § 22 a jf. § 15.
Omfang:	Eksteriør. Interiør. Utomhus: Markert på kart
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 001
Interiørnavn: Oppholdsrom
Beskrivelse: Lysthusets eneste rom har glassdører vendt ut mot fjorden. De øvrige vinduene er relativt små, og bygningen får dermed, liksom hovedhuset, en lukket karakter. Trebordene på gulvet er lakkert. Veggene er pusset og malt og har brystning opp til vinduene som er malt pastellblå. Integreert i brystningen er små skap i hvert hjørne. Detaljeringen har trekk både fra nyklassisismen og fra louis seize-perioden.

BYGNING 12296 LYSTHUSET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Lysthuset. Opphavsrett: Teigens Fotoatelier AS.

Interiøret sett gjennom vindu på nordveggen. Opphavsrett: Statsbygg.

Detaljbilde av vindu. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 1914 VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80015208
Gnr/bnr:	2/397
Oppført:	- 1917
Byggherre:	Først planlagt som privatbolig for Sam Eyde
Arkitekt:	C. Morgenstjerne og A. Eide
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Reguleringsbestemmelser for Huk Aveny 56, 15.12.2006: Området er regulert til Spesialområde-bevaring. Offentlig bygning/allmennyttig formål. Eksisterende bygninger (hovedbygg, lysthus og portbygning) og andre elementer i bygningsmiljøet tillates ikke revet eller fjernet.
Vernestatus:	Forskriftsfredet etter kulturminneloven §22a .. Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Utsnitt situasjonskart over omfang utomhusvern, verneklasse 2. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygget er sammensatt av flere bygningsvolum: en hovedfløy med et midtstilt tårn, en lang sidefløy i vest og en smalere bygningskropp i øst. Nord-, øst-, og vestfasadene domineres av sprang mellom bygningsvolum og takflater, mens sørfasaden er langt roligere. Villaen fremstår som borgaktig og lukket, da den har relativt få vinduer.

Bygningshistorikk

1917		Nåværende bygning påbegynt i 1917, opprinnelig planlagt som privatbolig for generaldirektør Sam Eyde, grunnleggeren av Norsk Hydro.
1918	1921	Råbygget fullføres i 1921 av skipsreder Østervold med hjelp fra arkitekt J. Z. M. Kielland.
1921	1926	Aker kommune kjøper eiendommene Huk og Grande inkludert det uferdige bygget. Kommunen vurderte å bruke Villa Grande til barneskole, men fant at lokalene var lite egnede. En nedsatt komité fremla planer om å bygge restaurant, hotell og bad på tomten, men dette ble ikke realisert.
1926	1928	Skipsreder Wilh. Wilhelmsen kjøper råbygget og 20 mål tomt og overdrar i 1928 Villa Grande som gave til Staten. Tanken var at bygningen skulle huse Meteorologisk Institutt, men bygningen forble tom og uinnredet frem til 2. verdenskrig.
1928		Vaktmesterleiligheten innredes i forbindelse med statens overtagelse samme år.
1941		Quisling innreder bygningen til sin private bolig og kaller den Gimle. Arkitektene Essendrop og Egeberg leder ombyggingsarbeidene og gjør store endringer i eksteriøret i forhold til slik det var da det ble fullført i 1921. Tårnet får flere vinduer og løkkuppelen ble erstattet av pyramidetak, og øvrige hvalmede tak ble bygget om til saltak med tilhørende arker. Glasskarnappet på vestsiden endres. Det blir bygget på en etasje, og får pyramidetak istedenfor kuppel. Det blir en del av Quislings Hirdsal og kinosal. Store endringer gjøres også på bygningskroppens østlige del. Deler som kun hadde én etasje, endres til å gå over to etasjer. Terrassens overbygg forenkles kraftig og får et mer middelalderisk preg.
1963		Villa Grande endres for å tilrettelegge for Statens utdanningscenter for helsepersonell. UNDERETASJEN: Kjøkkenet i vestfløyen deles opp i to mindre rom. 1. ETASJE: Hallen deles opp på langs til å bli konferanserom og lesesal. 2. ETASJE: Påkledningsrommene og badene både i vestfløy og i østre del deles opp og brukes som kontorer. Også rom disponert av tjenerskapet blir kontorlokaler. 3. ETASJE: I østdelen blir gjesterom og -bad omgjort til kontorer, det samme blir tjenerværelsene i vestfløyen.
2003	2005	Villa Grande bygges om til å huse Holocaust-senter. Mange av sporene fra etterkrigstiden fjernes. KJELLER: Sekundærvegger fjernes. UNDERETASJE: I rom 00U:009 fjernes kappehvelvet, rommet skal bli butikk. Rommet innenfor deles i to, 00U:021 og 023, og blir lager for butikk og kjøkken. Ombygginger av toalett- og garderobeområdet, kun sekundærvegger, bærekonstruksjonen beholdes intakt. Det tidligere kjøkkenet blir utstillingsrom, nr 00U:012, og sekundærvegger fjernes. For å bedre kommunikasjonen mellom dette utstillingslokalet og de to øvrige i de to etasjene over, bygges det en intern trapp fra underetasjen og opp til 2. etasje. 1. ETASJE: Rom nr. 01:005, den tidligere gildeskålen, skal bli restaurant, og sekundærvegg som ble satt opp at Statens utdanningscenter, fjernes. Toalettområde bygges om, rom nr. 01:009. I vestfløyen fjernes lettvegger og bad, og arealer tidligere disponert av vaktmester blir kontor, rom nr. 01:034. 2. ETASJE: Østdelens konferanserom deles opp i mindre arealer, rom nr. 02:005 og 009. Sekundærvegger fjernes for å danne kontorlandskap, rom nr. 02:13. I vestfløyen lages det en stor konferansesal, 02:020 ved å slå sammen mange mindre kontorer. 3. ETASJE: Vestfløyens kontorarealer bygges om. Funksjonen beholdes, men kontorene blir færre og større. I østre del fjernes sekundærvegger slik at det blir mulig med kontorlandskap, rom 03:033. I eksteriøret blir det lagt til et utslipp for ventilasjon. Den får samme form som pipen og ligger symmetrisk med denne om tårnet.

BYGNING 1914 VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Vern

Formål:	Formålet med fredningen av Villa Grande er å bevare et anlegg som kan bidra til å belyse de mørkere sidene av historien. De krigshistoriske og personalhistoriske aspektene er like viktige som selve arkitekturen.
Begrunnelse:	Villa Grande er fredet 13. januar 2005 etter forskrift med hjemmel i lov av 9.juni 1978 om kulturminner § 22 a jf. § 15. Fredningen omfatter for hovedbygningen eksteriør og nærmere spesifiserte deler av interiøret beskrevet under interiør.
Omfang:	Eksteriør. Interiør: Nærmere beskrivelse fremgår av Riksantikvarens fredningsvedtak. Utomhus: Som vist på kart.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 1914 VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Interiør

Interiørnr: 001:010

Interiørnavn:

Musikkrom/selskapsrom

Beskrivelse: Rommet er fredet og inneholder blant annet en marmorpeis. Den og kassetaket har klassisistiske og nybarokke trekk, gulvet har eikeparkett og veggene er malte. Rommet er lett, lyst og luftig med store og mange vinduer. Det skiller seg dermed fra mange av de andre værelsene i bygningen som er langt mørkere og mer lukket.

Interiørnr:

Interiørnavn: Nedre tårnrom

Beskrivelse: Tårnrommet er fredet. Det har vegger i pusset og malt tegl, eikeparkett og en teglsteinspeis. Vinduene er små og få.

Interiørnr:

Interiørnavn: Trapperom, tårnet

Beskrivelse: Tårnets trapperom er fredet. Gjennom små vinduer får man små gløtt av utsikten.

Interiørnr:

Interiørnavn: Bad

Beskrivelse: Badet tilhørte Marie Quisling og var belagt med store marmorfliser. Mesteparten er i dag revet, men enkelte fliser samt et badekar er bevart, og integreres i innredningen i det som nå skal bli møterom.

Interiørnr:

Interiørnavn: Øvre tårnrom

Beskrivelse: Øvre tårnrom er fredet, og har linoleumsgulv og vegger i pusset og malt tegl, med brystning i tre. Himlingsbord og -bjelker er hvitmalt, og i det ene hjørnet står peisen av tegl og kleberstein. Som i nedre tårnrom er det få vinduer, og de er dessuten små. Likevel, utsikten over Oslofjorden er svært god.

Interiørnr: 02:003

Interiørnavn: Dagligstuen

Beskrivelse: Rommet var Quislings private dagligstue og preges av peisen i hjørnet som er relativt nøktern om man sammenlikner den med bygningens øvrige ildsteder. Den representerer et av de få rene funksjonalistiske elementene i villaen. Også i dagligstuen er det eikegulv og malte vegger. Rommet er ikke fredet.

Interiørnr:

Interiørnavn: Smykkerom

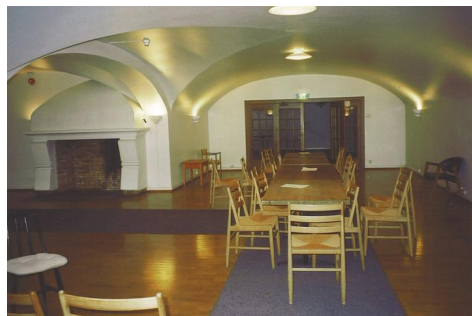
Beskrivelse: Marie Quislings smykkerom ligger mot vest og er fredet på grunn av interiøret i eik. Forseggjorte detaljer preger den veggfaste skap- og skuffeinneordningen.

Interiørnr: 00U:008

Interiørnavn: Hirdsalen

Beskrivelse: Hirdsalen ligger i vestfløyens underetasje og er fredet. Quisling fikk innredet rommet til kinosal ettersom det er et mørkt rom med kun få vinduer. Taket er hvelvet, veggene pusset og malt, og gulvet er lakkert eik. Rommet domineres av en stor peis i pusset og malt tegl.

BYGNING 1914 VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Interiørnr: 00U:001

Interiørnavn: Trapperom

Beskrivelse: Hovedtrapperommet er fredet. Trappen har klare funksjonalistiske trekk og danner en vakker form i interiøret. Ytre vange er murt opp i tegl, pusset og malt. Trinnene er i dag dekket med linoleum, og håndlisten er i lakkert tre.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Arbeidsværelset

Beskrivelse: Quislings arbeidsværelse ligger i østfløyen med utsikt over hagen. Det står en stor klebersteinspeis på kortveggen, og rommet har veggfast innredning i eik som består av hyller, skap og skuffer. Rommet er fredet.

Interiørnr: 001:005

Interiørnavn: Gildeskålen

Beskrivelse: Gildeskålen, som er fredet, var et av representasjonsrommene i Villa Grande, og ble av Quisling brukt som spisesal og festrom. Rommet opptar hele etasjebredden og har vinduer ut mot alleen og inngangspartiet på fremsiden og ut mot hagen og Oslofjorden på baksiden, og fremstår dermed både lyst og åpent. En stor klebersteinspeis opptar den ene veggen. Rommet blir Holocaust-senterets kafé.

Interiørnr: 001:012

Interiørnavn: Festsal

Beskrivelse: Festsalen har eikeparkett, kasettak og eikeplater på vegger. Den ene kortveggen domineres av en stor peis. Vinduene går over begge langveggene. Rommet er fredet.

Interiørnr: 00U:001

Interiørnavn: Hall

Beskrivelse: Hallen ligger i hovedfløyens underetasje og er fredet. Veggene er utført i pusset og malt tegl, det er lakkert eik på gulvet, og søylene midt i rommet er belagt med teglfliser. Herfra går hovedtrappen opp til 1. etasje.

Interiørnr:

Interiørnavn: Hagestue

Beskrivelse: Værelset har direkte utgang til terrasse og hage og ligger vegg i vegg med musikkrommet. Veggene er malt, hvitmalt bjelker dominerer i himlingen og gulvet er belagt med eikeparkett. Rommet er fredet.

Interiørnr: 001:011

Interiørnavn: Bibliotek

Beskrivelse: Biblioteket ligger i østfløyen og har som flere andre rom i villan veggfast innredning for oppbevaring av bøker o.a. Til tross for store vindusflater virker rommet mørkt og trykkende, mye på grunn av det mørke kasettaket i tre. Rommet er fredet.

BYGNING 1914 VILLA GRANDE - HOVEDBYGGET

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Sørfasade. Opphavsrett: Statsbygg.

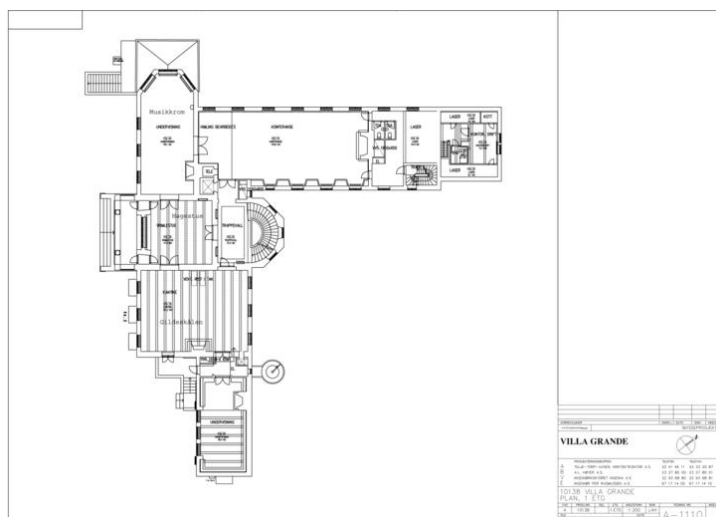
Nordfasade, hovedfløy og østfløy. Opphavsrett: Statsbygg.

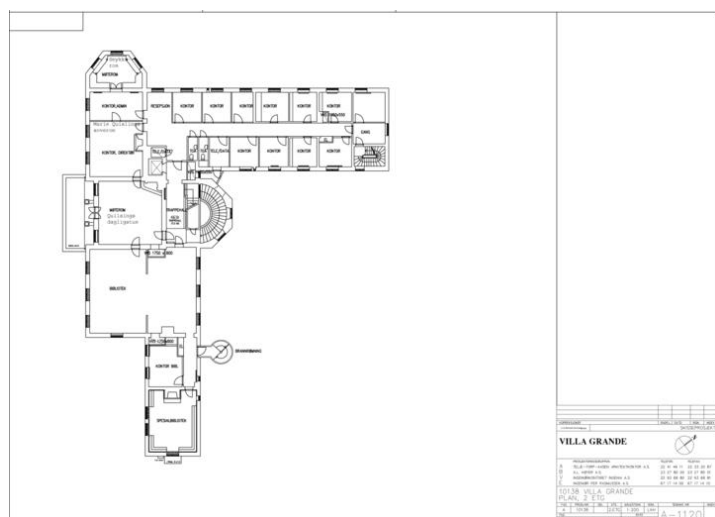
Vestfløyens østfasade. Opphavsrett: Statsbygg.

Nordfasade, vestfløy. Opphavsrett: Statsbygg.

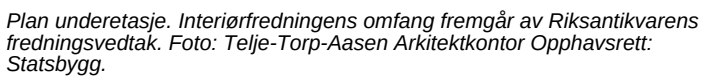
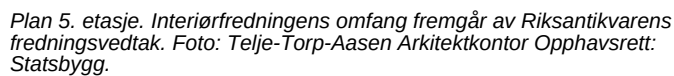
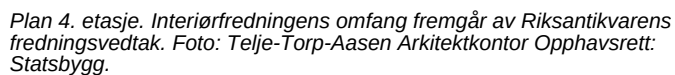
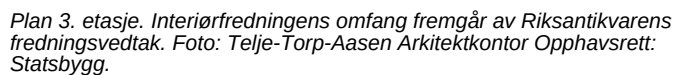

Plan 1. etasje. Interiørfredningens omfang fremgår av Riksantikvarens fredningsvedtak. Foto: Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor Opphavsrett: Statsbygg.

Plan 2. etasje. Interiørfredningens omfang fremgår av Riksantikvarens fredningsvedtak. Foto: Telje-Torp-Aasen Arkitektkontor Opphavsrett: Statsbygg.

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

Kompleks 778 VILLA GRANDE, OSLO

